

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАКАРПАТСЬКІ ФІЛОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

Випуск 23
Том 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з філологічних наук відповідно до Наказу МОН України від 09.02.2021 № 157 (додаток 4)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Зимомря І. М. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Голова редакційної ради:

Палінчак М. М. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародної політики, декан факультету міжнародних економічних відносин, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Члени редколегії:

Бідзіля Ю. М. – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вереш М. Т. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гвоздяк О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Голік С. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гжесяк Ян – д-р габ., професор Державної вищої професійної школи в Коніні, Конін, Польща

Девіцька А. І. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Добровольська О. Я. – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземної філології та перекладу, Національний транспортний університет

Мафтин Н. В. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Павлак Мірослав – д-р габ., професор, ректор, Державна вища професійна школа в Коніні, Конін, Польща

Печарський А. Я. – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, Львівський національний університет імені Івана Франка

Попович Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри полікультурної освіти та перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рогач Л. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Фабіан М. П. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Чендей Н. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Чик Д. Ч. – доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і методики їх викладання, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 6 від 21.06.2022 року.**

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23097-12927Р,
видане Державною реєстраційною службою України 10.01.2018 р.

*Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)*

Офіційний сайт видання: www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2663-4880 (print)
ISSN 2663-4899 (online)

© Ужгородський національний університет, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Заверюченко О.Л. КОНЦЕПТ ПАРНОСТІ ЯК СКЛАДНИК УКРАЇНСЬКОЇ ВЕСІЛЬНОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ.....	9
Зелінська О.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ТЕКСТІВ СОЦІАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ РЕКЛАМИ.....	16
Коцяба І.А. ЛІНГВАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУАЛІЗОВАНОГО ОБРАЗУ БОГА В САКРАЛЬНІЙ КАРТИНІ СВІТУ БОГДАНА ЛЕПКОГО.....	21
Лужецька О.Б. МІКРОТОПОНІМИ ПРЕФІКСАЛЬНО-НУЛЬОВОГО ТИПУ НА ТЕРЕНАХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ОПІЛЛЯ.....	26
Москальчук Г.О. ЕЛЕМЕНТИ НИЗЬКОГО СТИЛЮ У СТАРО-УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАХ XVII – XVIII СТ. ЯК ВИЯВ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ.....	30
Островська Л.С. ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ЕСЕЇСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ О. ЗАБУЖКО.....	34
Петрова Озель Л.П. ВЛАСНІ ІМЕНА У ФОЛЬКЛОРНОМУ ДИСКУРСІ: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ.....	41
Польовик Д.В. СЛЕНГ ЯК ЗАСІБ УВИРАЗНЕННЯ ТЕКСТІВ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	47
Сокіл Б.М. ВЕКТОР ВІДНОСИН МІЖ ПОЛЯКАМИ І УКРАЇНЦЯМИ В ЧАСО-ПРОСТОРІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ: МОВНО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР.....	52
Струк І.М. ФУНКЦІЙНО-СИНТАКСИЧНІ ПАРАМЕТРИ РЕМАРКОВИХ НАДФРАЗНИХ ЄДНОСТЕЙ В ДРАМАТИЧНОМУ ТЕКСТІ БУКОВИНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.....	59
Тесліцька Г.І. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ТИПОЛОГІЯ НАПІВПРЕДИКАТИВНИХ АД’ЕКТИВНИХ КОМПОНЕНТІВ У ПРОСТОМУ УСКЛАДНЕНОМУ РЕЧЕННІ.....	64
Фаріон І.Д. НОВОАНГЛІЗМИ-ПЕРСОНОНОМЕНИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ.....	68
Шабуніна В.В., Бутко Л.В., Сізова К.Л. ДІСЛІВНІ СТИЛІСТЕМИ У ДІАЛОГІЧНІЙ СТРУКТУРІ ТЕХНІЧНОГО НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ.....	74
Шуленок О.С. СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНІ Й ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТОМ-ОРНІТОНОМЕНОМ «ГОРОБЕЦЬ» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	79

РОЗДІЛ 2

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

Nad-Kolozhvari E.A. AUTHENTIC CHILDREN’S LITERATURE IN TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE – INSIGHTS FROM TRANSCARPATIA.....	84
Нечипоренко В.О. ПРЕЦЕДЕНТНИЙ СВІТ BLACK LIVES MATTER В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ.....	89
Охріменко О.А., Гришок О.С., Довидькова Т.А. ТЕРМІНОЛОГІЧНО-ТЕМАТИЧНЕ ПОЛЕ “BESTEUERUNG”.....	93
Панченко В.В. ЕЛЕКТРОННІ СЛОВНИКИ ЯК СУЧАСНЕ ДЖЕРЕЛО НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	97
Пиц Т.Б. АПЕЛЯТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ КРАВЦІВ І ВЗУТТЬОВИКІВ У НІМЕЦЬКИХ ДІАЛЕКТАХ.....	101
Підлужна І.А. НІМЕЦЬКОМОВНІ ТОРГОВІ МАРКИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	106
Пожар А.Б. СОЦІАЛЬНА СЕМІОТИКА І МІФОЛОГІЯ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ: ДО ПРОБЛЕМИ КОРЕЛЯЦІЇ.....	111
Pozdniakov O.V. LEXICO-SEMANTIC FIELDS OF GERMAN YOUTH VOCABULARY.....	116
Прокопенко А.В., Єгорова О.І. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ НЕЙМІНГУ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ БРЕНДІВ ВЗУТТЯ).....	122
Рудік І.В., Тер-Григорьян М.Г. ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНОЇ ПРОПОВІДІ.....	127
Sliepushova A.I. DEFEATED FATHERHOOD EXPECTATIONS: THE SHIFT IN AMERICAN ANIMATED SERIES DISCOURSE.....	131
Смаглій В.М. НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ <i>SPEECH</i> ЯК СКЛАДОВОЇ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ.....	134

Сусол Л.О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ІНТЕНСИВНОЇ ФОРМИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	139
Томчаковська Ю.О. МОВЛЕННЄВА РЕАЛІЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОГО ГІПЕРКОНЦЕПТУ <i>OCCULTISM</i>	144
Хортюк Д.О. РЕАЛІЇ В ПОВІСТЯХ М.В. ГОГОЛЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	148
Шастало В.О., Байбекова Л.О., Герман Л.В. КОГНІТИВНА МЕТАФОРА СКРОМНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ 20-21 СТОЛІТТЯ.....	152
Шкамарда О.А. СОЦІОКОГНІТИВНА СПЕЦИФІКА ПОЗИЦІОНАЛЬНИХ ПРАКТИК В АНГЛОМОВНОМУ АВТОРСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-БЛОГІ.....	158

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бойко Я.В. СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ УКРАЇНСЬКИХ РЕТРАНСЛЯЦІЙ П'ЄС ШЕКСПІРА У СВІТЛІ ВАЛОРАТИВНОЇ КОГНІТИВНОЇ ВАРІАНТНОСТІ.....	163
Карпенко Н.А. ВІДТВОРЕННЯ ПРАГМАТИКИ МЕМІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	168
Копчак Л.В., Мудренко Г.А., Алісеєнко О.М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	173
Кушевська Н.М. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	178
Lysenko N.O., Lytvynenko O.O., Kryvko R.M. SEMANTIC-COMPONENT ANALYSIS AND FEATURES OF TRANSLATION OF ANATOMICAL TERMS-METAPHORS WITH MODIFIER – NAME OF MECHANISMS AND THEIR PARTS.....	183
Лютянська Н.І. КІНОСЦЕНАРІЙ В АСПЕКТІ КІНОПЕРЕКЛАДУ.....	188
Малук Н.Д. BRINGING VALUES INTO TRANSLATOR TRAINING: A MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF A TEACHING PHILOSOPHY STATEMENT FOR TRANSLATION STUDIES.....	192
Приймак Л.Б., Кабаченко І.Л., Боднар О.М. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	201
Sheverun N.V., Nikolska N.V., Kositska O.M. STRUCTURAL FEATURES OF ENGLISH MULTICOMPONENT TERMS INTO UKRAINIAN TRANSLATION (ON THE BASIS OF SUBLANGUAGE OF TRANSPORTATION ORGANIZATION AND TRANSPORT MANAGEMENT).....	207

РОЗДІЛ 4

СТРУКТУРНА, ПРИКЛАДНА ТА МАТЕМАТИЧНА ЛІНГВІСТИКА

Калимон Ю.О. ДІАЛЕКТНА ЛЕКСИКА НОВЕЛ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА: ДІАХРОНІЙНИЙ АСПЕКТ.....	213

РОЗДІЛ 5

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Ромас Л.М. ОБРАЗ ЖІНКИ З НАРЦИСИЧНИМ РОЗЛАДОМ ОСОБИСТОСТІ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ДАНИЛЕНКА «МАСКИ ДІАНИ СТОГОДЮК».....	218
Руднянин О.І. РАННЯ ТВОРЧІСТЬ ОЛЕКСИ ІЗАРСЬКОГО: СТАНОВЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ «РАНОК»).....	223
Терехова І.О. ОБРАЗ ЧАКЛУНА В «СТРАШНІЙ ПОМСТІ» М. ГОГОЛЯ: ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ.....	228
Чередник Л.А. МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР НОВЕЛ КРИМСЬКОГО ЦИКЛУ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО.....	233
Черниш А.Є. ПСИХОАНАЛІТИЧНА ДОМІНАНТА ТВОРІВ Ю. ІЗДРИКА.....	237
Шульга О.О. ТИПИ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У РОМАНІ «ФОРТЕЦЯ НА БОРИСФЕНІ» В. ЧЕМЕРИСА.....	242

**SEMANTIC-COMPONENT ANALYSIS AND FEATURES
OF TRANSLATION OF ANATOMICAL TERMS-METAPHORS WITH MODIFIER –
NAME OF MECHANISMS AND THEIR PARTS**

**СЕМНО-КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
АНАТОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ-МЕТАФОР ІЗ МОДИФІКАТОРОМ – НАЗВОЮ
МЕХАНІЗМІВ ТА ЇХНІХ ЧАСТИНИ**

Lysenko N.O.,

orcid.org/0000-0001-8607-2213

PhD (Philology), Associate Professor,

*Lecturer at the Fundamental and Language Training Department
National University of Pharmacy*

Lytvynenko O.O.,

orcid.org/0000-0003-3322-8805

PhD (Philology), Associate Professor,

*Lecturer at the Language Training Department
National University of Civil Defense*

Kryvko R.M.,

orcid.org/0000-0002-1992-9595

*Lecturer at the Fundamental and Language Training Department
National University of Pharmacy*

The article considers the peculiarities of the translation of anatomical terms-metaphors with a modifier of the name of mechanisms and their parts on the material of English and Ukrainian languages. Theoretical bases of studying of terminological metaphor in modern linguistics have been specified, the works by Yu. Brazhuk, N. Tsisar, H. Usyk and T. Kyrylenko, Yu. Mararenko and I. Tkachenko have been analyzed, as a result, the classification features of metaphorical binarms included in the layer of anatomical terminology are singled out. Binary terms such as palatine-lingual arch, aortic arch, femoral ring, tendon ring, oral siphon, artery siphon, intervertebral disc, fallopian tube, ear canal, cardiac tube, vascular plate spinal cord bone plate from bone plate gutter, "groove" and "ring", "bracket", "plate", "roller", "arc", "disk", "cylinder", "tube", "siphon", "sail" have been studied.

As a modifier in such anatomical medical terms, the names of household items, premises, buildings and their parts, tools, clothing and mechanisms and their components are normally used. External similarity and functional similarity are typical.

For the first time, a comparative analysis of metaphorical terms in the English-Ukrainian translation (taking into account their Latin equivalent as a basis) using semantic-component analysis on the material of the "New English-Ukrainian Ukrainian-English Medical Dictionary" (2020) and "Latin-Ukrainian explanatory dictionary of clinical terms" (2016). Translation transformations have been described, V. Karaban's classification has been used as a basis. The semantic-component analysis was carried out with the use of the eleven-volume "Dictionary of the Ukrainian language", which establishes the primary lexical meaning, transformations and redistribution of seeds, the development of the connotative component. As a promising area for further research, we have chosen a similar study of pathoanatomical terminology.

Key words: anatomical metaphor, metaphorical binary, modifier, semantic-component analysis, term-metaphor.

У статті розглядаються особливості перекладу анатомічних термінів-метафор із модифікатором назвою механізмів та їхніх частини на матеріалі англійської та української мов. Уточнено теоретичні засади вивчення термінологічної метафори в сучасному мовознавстві, проаналізовано роботи Ю. Бражук, Н. Цісар, Г. Усик та Т. Кириленко, Ю. Макаренко та І. Ткаченко, у результаті чого виокремлено класифікаційні ознаки метафоричних бінарм, що входять до шару анатомічної термінології.

Досліджено такі бінарми-терміни, як піднебінно-язикова дужка, дуга аорти, стегове кільце, сухожилкове кільце, ротовий сифон, сифон артерії, міжхребцевий диск, маткова труба, слухова труба, серцева трубка, судинна пластинка спинномозкова пластинка кісткова пластинка мозковий парус із модифікаторами «жолоб», «жолобок» і «кільце», «дужка», «пластинка», «валик», «дуга», «диск», «циліндр», «туба», «сифон», «парус».

Як модифікатор в анатомічних медичних термінах зазвичай використовуються назви предметів побуту, приміщень, споруд та їх частин, знарядь праці, одягу та механізмів та їх складників. Типовим варіантом для виникнення є зовнішня подібність та функційна схожість.

Уперше здійснено порівняльний аналіз термінів-метафор при англо-українському перекладі (ураховуючи їх латинський відповідник – як першооснову) із застосуванням семно-компонентного аналізу на матеріалі «Нового англо-українського українсько-англійського медичного словника» (2020 р.) та «Латинсько-українського тлумачного словника клінічних термінів» (2016 р.). Описано перекладацькі трансформації, за основу взято класифікацію В. Карабана. Семно-компонентний аналіз проведено із застосуванням одинадцятитомного «Словника української

мови», за яким устанавлюються первинне лексичне значення, трансформації і перерозподіл сем, розвиток конотативного компонента. Як перспективний напрям для подальших наукових розвідок обираємо аналогічне дослідження патоанатомічної термінології.

Ключові слова: анатомічна метафора, метафорична бінарма, модифікатор, термін-метафора, семно-компонентний аналіз.

Introduction. Science is a specific type of human activity and aims to obtain new theoretical and practical knowledge about the laws of nature, society and thinking. Accordingly, today the question of the potential of scientific metaphor in all fields remains relevant, in particular in the performance of the nominative function.

On the one hand, modern medical terminology of the Ukrainian language belongs to the most progressive category of lexical composition, due to the unprecedented intensification in the field of medical development and the introduction of new treatments, using the latest technologies and equipment; on the other hand, the terminological tools of medicine, in particular anatomy, were formed over many centuries on their own linguistic basis, absorbing numerous borrowings. Today it is not a completely closed system and cannot be studied without comparison with Latin, the universal language of all physicians in the world, which concluded the Terminologia Anatomica (TA), a widely recognized international classification and standard of anatomical nomenclature.

Formulation of the problem. Each metaphor, including the metaphor-term, is a consequence of human mental and linguistic activity, and during the creation is based on a set of presupposing background knowledge, marked by the peculiarities of the national worldview. Hence the need for a comparative analysis of transformations of meaning in the translation of medical metaphorical vocabulary from Latin into English and Ukrainian has occurred, as well as English-Ukrainian translation.

The topicality of scientific research is due to the lack of a comprehensive study of anatomical metaphorical binary terms, which would combine semantic-component analysis, which explains the emergence of metaphorical meaning in Ukrainian, comparative analysis of a similar phenomenon of metaphorization in Latin, as the type of transfer can be inherited studying the specifics of transformations in English translation.

The analysis of recent research and publications. The topic of medical terminological vocabulary is a relevant area for numerous studies of modern domestic linguists. Among the topics that attract the attention of linguists – the historical aspect of the formation and development of medical vocabulary (G. Dydyk-Meush, V. Nimchuk V. Peredriienko), dialect component

(Ya. Vakaliuk), vocabulary of individual subsystems (R. Stetsiuk – cardiology, I. Korneiko – radiological medicine, O. Petrova – skin diseases, T. Lepekha – forensic terminology, N. Misnyk – clinical terminology); Greek-Latin medical terms (G. Krakovetska), translation transformations in Latin-English (O. Beliaieva and M. Malashchenko) and Ukrainian-English translation (Yu. Makarenko and I. Tkachenko).

A separate area of research is the study of metaphorization processes in medical terms (Yu. Brazhuk, N. Tsisar, G. Usyk, and T. Kyrylenko). However, these works are usually ascertaining and do not contain a detailed semantic-component analysis.

The subject of the research is metaphorization as a means of learning the world and the scientific nomination.

The object is the peculiarities of Latin-English-Ukrainian translation of the metaphorical terms with the modifier name of mechanisms and their parts.

The purpose of our research is to identify the features of the English-Ukrainian translation of anatomical terms-metaphors, to conduct a semantic-component analysis of terminological metaphorical binaries on the material "New English-Ukrainian Ukrainian-English Medical Dictionary" (2020) and "Latin-Ukrainian Explanatory Dictionary of Clinical Terms" (2016).

To achieve this goal, the following tasks were set:

- to clarify the theoretical foundations of metaphor study in modern linguistics,
- to identify the specifics of the reproduction of binary terms in the translation aspect, carrying out a comparative analysis of metaphorical terms in Latin, English, and Ukrainian with the use of semantic-component analysis.

THEORETICAL BACKGROUND. The peculiarities of the semantic structure of the metaphorical compound components can only be clarified by a detailed analysis of the composition of the corresponding common word.

In modern linguistics, there is a general tendency to consider the meaning of the word as a complex structure, as a multilayered complex [12; 11]. The development of the problem of the semantic structure of the word is presented in the studies of linguists V. Kalashnik, M. Filon, N. Boyko, V. Ivashchenko, Y. Tehlivets and others.

Having considered modern concepts of semantic structure of commonly used words, we agree with the

concept of three-component construction of lexical meaning, which consists of denotation, signification, and connotation, as well as the approach to dividing connotation into four components: emotional, expressive, evaluative and stylistic.

The psychological term “associative field” is related to the concept of semantic field or semantic environment in linguistics. One of the variants of the semantic environment of a word is the words related to it, i.e. those enter the valence relations.

Thus, the path to the formation of a binary (uncommon metaphor) is the violation of ordinary valence, or “violation of the category of probability of the next element” [1, p. 14]. At the same time the binary is “finding out the potential, but not realized the possibilities of language, expanding the possibilities of a word realization” [1, p. 15].

If these possibilities are realized, non-valence relations in the metaphor turn into valence ones. During metaphor formation two elements are distinguished: the first one is the main, nominative, preliminary, direct meaning of the word, which undergoes metaphorization; the second is a derivative, secondary, figurative, new meaning.

The components of meaning come into contact with different semantic environments, because they are carriers of a common feature, due to which the author of the metaphor correlates two different objects. Due to their semantic environment, words are linked by secondary valence due to the fact that the components of their semantic environments coincide. When a metaphor is decoded by another subject, metaphorical valence can be traced through secondary valence.

In a binary, as a rule, one of the words is a modifier (something used figuratively), the second one is modified.

Scientific research on the processes of metaphorization in medical terms is a separate part of research. In particular, the analysis of the metaphorical component in medical terminology (based on anatomical and clinical terms) has been conducted by Yu. Brazhuk [3]. The author cites the leading thematic groups that become the basis for metaphorization, sometimes compares selected examples with international medical terminology, but does not resort to a detailed semantic-component analysis.

In a similar study, N. Tsisar considers the sources of metaphorization in medical terminology (such as the similarity of objects that are compared; functional similarity and simultaneous transfer of external similarity and functional similarity) with lexical-semantic groups of words that became the basis for term formation [14, p. 64].

The researcher also considers the terms binomials and three-component terms separately, trying to apply the classical semantic-component analysis, but it is limited to the list of semantics before the emergence of metaphorical valence, without explaining their movement and redistribution. In particular, the researcher identifies:

1) names of household items: glass, watering can, clock, crib, pillow, tire, bowl;

2) names of tools and their parts or elements: spindle, hook, needle, lock, anvil, ploughshare, spatula, hammer, sickle, knitting needle, nail;

3) names of buildings, premises, structures and their elements: gate, chamber, cage, cell, dome, labyrinth, bridge, tent, fence, partition, pyramid, roof, vault, stairs;

4) names of containers: wicket, box, bag, sack, bag;

5) names of relief forms: furrow, hump, bottom, valley, depression, canal, lake;

6) names of plants, fruits and their parts: bud, shoot, branch, seed, root, leaf, almond, stalk, apple;

7) names of animals and parts of animal organisms: wing, paw, mouse, shell, horn, tail;

8) names of persons by profession or activity: driver, goalkeeper, carrier, etc. [14, p. 64].

H. Usyk and T. Kyrylenko have suggested a lexical-semantic approach to the classification of metaphorical terms, dividing them into anthropological and non-anthropological groups [13, p. 63].

Researching English medical metaphors, H. Usyk and T. Kyrylenko do not ignore the structural characteristics and distinguish models “metaphor + term” and “term + metaphor”, and from the morphological point of view of the construction “noun + noun” and “noun + adjective”. However, the study is ascertaining, it does not contain semantic-component analysis, comparison of semantic processes in Ukrainian and English is not conducted, the comparison with the international nomenclature is also absent.

Thus, until present date, there is no thorough study that would comprehensively describe the processes of metaphorical valence in medical terminology, in particular in anatomical terminology, or a comparative analysis of equivalents of metaphorical terms-binomials in Ukrainian, English, and Latin (international nomenclature) has not yet been conducted.

The analysis of special literature proves that in modern translation studies there are a number of approaches to the classification of transformations in translating the terms.

Yu. Makarenko and I. Tkachenko are working on the translation of English medical terms: “Medical terminology can be translated by transcoding

(transcription and transliteration), tracing, descriptive translation, variant equivalent, selection of equivalent. Due to certain differences in the grammatical and syntactic structure of the two languages, the translator often has to use various transformations when translating" [7, p. 269].

The authors then give the examples of typical translation: "In particular, medical terms belonging to the thematic subgroup of drugs are translated using the following methods:

1) transcoding: cyclooxigenasa – циклооксігеназа, diclofenac – диклофенак;

2) selection of equivalent: analgesic agents – болезаспокійливий, opioid – синтетичний наркотичний препарат.

For translating anatomical terms Yu. Makarenko and I. Tkachenko suggest to use the following methods:

1) transcoding and matching: lateral ligament – латеральна зв'язка;

2) selection of equivalent: calcaneofibular ligament – п'ятова малогомілкова зв'язка;

3) descriptive translation: mucosal – що відноситься до слизової оболонки [8, p. 269].

Unfortunately, the authors do not detail the methods and do not give separate examples of translation of metaphorical binaries.

V. Karaban distinguishes three main types of translating the metaphorical terms: 1) a metaphorical word that has the same or very similar nature of imagery; 2) a metaphorical word that has a different character of imagery; 3) a non-metaphorical word that only conveys the denotative meaning of the English metaphorical word, not imagery [5, p. 204].

We completely agree with the author. Consideration of semantic processes that took place in the formation of anatomical metaphorical terms-binaries in the Ukrainian language, comparison with the English equivalent and the international version in TA we consider a promising topic for research.

Findings. Metaphors belonging to the semantic class of the "world of objects" are the most numerous groups among anatomical medical terms. As a modifier in such units are usually used the names of household items, premises, buildings and their parts, tools, clothing and machinery and their components. The longest metaphorical series among the latter form the tokens "gutter", "groove" and "ring", "bracket", "plate", "roller", "arc". External similarity and functional similarity are typical.

In the Ukrainian language, transference based on visual associations occurs in noun binaries with modifiers *дуга* and *дужка*.

The direct meaning of the token "дуга" is "rounded curved line" [10, II, p. 431], accordingly «дужка» is diminutive form of «дуга» or "a handle or any other part of an object having the shape of an arc" [10, II, p. 433.].

Lat.	arcus palatoglossus	arcus aortae
Engl.	palatoglossal arch	arch of aorta
Ukr.	піднебінно-язикова дужка	дуга аорти

When translating from Latin and English, a metaphorical word is used, which has the same character of imagery. In all terminological compounds with the specified modifier there are – *дуга скронева, дуга аорти, дуга вісцеральна, дуга бронхіальна, дуга лобкова, дуга надбрівна, піднебінно-язикова дужка* – arcus (Lat.), arch (Engl.), and дужка-дуга (Ukr.).

Modern Ukrainian anatomical terminological system has numerous metaphorical binaries with a modifier *кільце (a ring)*, among those are *стегнове кільце, сухожилкове кільце, кільце кон'юнктиви, кільце райдужки, кільце барабанне* etc., transfer in which is carried out on the basis of visual similarity (in form). Hence, *кільце (a ring)* is an "object (usually made of metal) that has the shape of a circle" [10, IV, p. 161.].

Lat.	annulus femoralis	annulus tendineus	annulus tympanicus
Engl.	femoral ring	tendinous ring	tympanic ring
Ukr.	стегнове кільце	сухожилкове кільце	кільце барабанне

All analyzed binaries retain the construction "noun + adjective" (Latin) and "adjective + noun" (English). The Ukrainian language borrows the English version of the morphological construction in translation, and also uses a translation of a metaphorical word that has the same character of imagery (annulus (Lat.) – ring (Engl.) – кільце (Ukr.)).

Modifiers such as труба – трубка (tube), жолоб – жолобок (gutter), and пластина – пластинка (plate) are one of the most productive among the metaphors of terms with the names of mechanisms and their parts, and TA contains Latin equivalents of such adjective terminological compounds.

Лат.	tuba uterina	tuba auditiva / tuba auditoria	tuba cardialis
Анг.	uterine tube	pharyngotympanic / auditory tube	cardiac tube
Укр.	маткова труба	слухова труба	серцева трубка

When the binary is formed, the sema "channel in the human or animal body for communication

between organs” is actualized. [10, XX, p. 288.]. The basis for the transfer is both the similarity in shape of a “long hollow object or device, usually of circular cross-section”, and the purpose – to connect, conduct air, liquids, sounds, and so on.

When translating all the above binary, the translation is used with a metaphorical word that has the same character of imagery: tuba (Lat.) – tube (Engl.) – труба (трубка) (Ukr.).

Metaphorical binary with a component *пластина* – *пластинка* (plate) are built on external similarities. Thus, in the token the element of the core sema “a flat, with a smooth surface, thin strip of any solid material, substance” remains relevant [10, IV, p. 565]. The basis for the emergence of visual associations is a specific form.

Лат.	lamina vasculosa	lamina spinalis	lamina ossea
Анг.	vascular lamina	spinal lamina	osseous lamina
Укр.	судинна пластина	спинномозкова пластинка	кісткова пластинка

The construction of "noun + adjective" (Latin) and "adjective + noun" (English) is preserved in the given binaries. The Ukrainian language borrows the English version of the morphological construction in translation, and also uses a translation of a metaphorical word that has the same character of imagery (lamina (Lat.) and (Engl.) – пластина (пластинка) (Ukr.).

The modifiers *диск* and *циліндр* are less productive for the formation of metaphorical binary.

Lat.	discus intervertebralis	cylandri erythrocytici
Engl.	Intervertebral disc	erythrocyte casts
Ukr.	міжхребцевий диск	еритроцитні циліндри

In the formation of the binary *міжхребцевий диск* the core sema “an object that looks like a flat circle” remains relevant [10, II, c. 283.], the form becomes the basis for transfer. The translation is made by a metaphorical word that has the same character of imagery (discus (Lat.) – disc (Engl.) – диск (Ukr.).

Metaphorical binary *еритроцитні циліндри* is built on the same principle: using a modifier with the value “part or device having the shape of a cylinder” [10, XI, p 214.] the same metaphorical valence is formed, justified by the similarity of the cylindrical shape of the two objects.

Modifiers *сифон* and *парус* only form a few binaries.

In metaphorical terms, the oral siphon and the artery siphon in the modifier remain relevant core sema “curved tube with knees of different lengths, which pours fluid from one vessel to another, located below” [10, IX, p. 209.]. Accordingly, the emergence of metaphorical valence is based on functional and external similarities.

Lat.	siphon oralis	siphon caroticum
Engl.	oral siphon	carotid siphon
Ukr.	ротівий сифон	сифон артерії

The translation is made by a metaphorical word that has the same character of imagery.

In the binaries, «піднебінний парус» and «мозковий парус» are based on visual associations, because the sail is “a large piece of canvas of a certain shape (triangular, rectangular, etc.) attached to the mast, with which the wind moves the ship; sail” [10, VI, p. 82].

Lat.	medullare velum
Engl.	velum medullary
Ukr.	мозковий парус

Translation is used as a metaphorical word that has the same character of imagery: velum in English and Latin – парус in Ukrainian.

Conclusions and prospects for further research. Metaphorization is one of the universal ways of knowing reality. Scientific metaphor is a multifunctional phenomenon.

Metaphorical terms are an important factor in understanding the national specifics of the linguistic vision of the world around us, related to the culture of the people and reflect the results of its cognitive activity.

Metaphors belonging to the semantic class of the “world of objects” are the most numerous group among anatomical medical terms. As a modifier in such units are usually used the names of household items, premises, buildings and their parts, tools, clothing and machinery and their components. The longest metaphorical series among the latter form the words «жолоб», «жолобок» and «кільце», «дужка», «пластинка», «валик», «дуга». External similarity and functional similarity are typical in these variants.

As a promising area for further research, we have chosen a similar study of pathoanatomical terminology.

REFERENCES:

1. Басиляя Н. Семасиологический анализ бинарных метафорических словосочетаний. Тбилиси : Изд-во Тбил. ун-та, 1971. 78 с.
2. Беляева О. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів. Київ : ВСВ «Медицина», 2016. 222 с.

3. Бражук Ю. Метафоричний компонент у медичній термінології (на матеріалі анатомічних і клінічних термінів). *Studia Linguistica*. 2012. Вип. 6. С. 224–228.
4. Калашник В., Корнейко І., Пилипенко М. Проблеми перекладу медичної термінології. Людина та образ у світі мови : вибрані статті. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. С. 328–333.
5. Карабан В. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2. Вінниця : Нова книга, 2001. 324 с.
6. Комиссаров В. Лингвистика перевода. Москва : Международные отношения, 1980. 168 с.
7. Макаренко Ю., Ткаченко І. До проблеми перекладу медичних термінів в науковому англомовному медичному тексті. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип 21. С. 268–271
8. Недбайло К. Транспозиції частин мови в перекладі з англійської мови на українську (на матеріалі художніх текстів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16. Київ. 2009. 20 с.
9. Новий англо-український українсько-англійський медичний словник. Київ : Арії. 2020. 480 с.
10. Словник української мови: В 11-ти томах. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
11. Стернин И. Проблемы анализа структуры значения слова. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1979. 156 с.
12. Телия В. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. Москва : Наука, 1988. 215 с.
13. Усик Г., Кириленко Т. Метафора як спосіб утворення медичної термінології. *Advanced Linguistics*. 2020. № 5. С. 62–67
14. Цісар Н. Метафора в медичній терміносистемі. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2005. № 538. С. 63–67.

УДК 81'25

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.2.37>

КІНОСЦЕНАРІЙ В АСПЕКТІ КІНОПЕРЕКЛАДУ

FILM SCRIPT IN THE ASPECT OF FILM TRANSLATION

Лютянська Н.І.,

orcid.org/0000-0003-2807-8339

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

У статті йдеться про кінопереклад та його особливості. Кінопереклад як явище характеризується власними різновидами. Серед яких виділяють синхронний переклад, озвучування фільму одним актором чи власне перекладачем, озвучування фільму двома акторами, повний дубляж фільму та використання субтитрів. Розглядається поняття кінотекст з його складовими, лінгвістичною та нелінгвістичною. Крім того, розглядається кіносценарій в аспекті кіноперекладу. Кіносценарій може створюватися на основі оригінальної ідеї, або ж на основі літературного твору. В такому випадку, говорять про екранізацію художнього фільму, яка має свої різновиди залежно від матеріалу, на основі якого він створюється. Відповідно переклад художніх фільмів тісно пов'язаний з художнім перекладом, хоча і має свої особливості. Важливим при перекладі фільмів є передача їх назви. Для цього застосовується ряд прийомів. Серед них: дослівний переклад, часткова трансформація назви та повна трансформація назви. Використання тих чи інших прийомів залежить від конкретного випадку. Переклад кіносценаріїв в цілому може бути виконаний за допомогою субтитрування, дубляжу чи напів-дубляжу. Останній термін має й інші назви серед дослідників кіноперекладу, а саме: закадровий переклад, закадрове озвучування або назвчування, псевдодубляж. Всі вищезазначені різновиди кіноперекладу мають свої особливості. Так, субтитрування є інтермодальною формою перекладу. Процес же створення субтитрів є повністю залежним від сприйняття тексту на екрані глядачами і не може перевищувати певний обсяг. Дубляж є особливою технікою запису, який забезпечує синхронізацію аудіо- та відеоряду в кінопродукції. Напів-дубляж або закадровий переклад застосовують приглушення оригінальної звукової доріжки. Така технологія застосовується при перекладі інтерв'ю або документальних фільмів. Саме кіносценарій документального фільму і брався до уваги під час аналізу кінопродукції та її перекладу.

Ключові слова: кінопереклад, кіносценарій, кінотекст, субтитрування, дубляж

The present paper deals with film translation and its specifics. Film translation as a notion is characterized by its own types. There are the following types: simultaneous translation, voice-over by one actor only or its translator, voice-over by two actors, film dubbing and film subtitling. The notion of film text with its constituent parts, linguistic and non-linguistic is